

THE IMPACT OF GLOBALIZATION AND MIGRATION PROCESSES ON THE LIFESTYLE OF YOUTH

Akbar Isakulovich Safarov

Associate Professor, Samarkand State University
of Architecture and Construction
safarov_akbar@mail.ru
Samarkand, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Globalization, migration, youth, social processes, lifestyle, cultural integration, labor migration, transnational space, information flows.

Received: 19.12.25

Accepted: 20.12.25

Published: 21.12.25

Abstract: This article examines the social, cultural, and psychological impact of globalization and migration processes on the lifestyle of young people. It analyzes how labor migration affects family relations, value systems, social activity, and the moral outlook of youth. The study also explores the influence of global information flows, transnational culture, and the digital environment on youth mentality and social behavior, drawing on empirical data.

GLOBALLASHUV VA MIGRATSIYA JARAYONLARINING YOSHLAR TURMUSH TARZIGA TA'SIRI

Akbar Isakulovich Safarov

Samarqand davlat arxitektura-qurilish universiteti dotsenti
safarov_akbar@mail.ru
Samarqand, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Globallashuv, migratsiya, yoshlar, ijtimoiy jarayonlar, turmush tarzi, madaniy integratsiya, mehnat migratsiyasi, transmilliy makon, axborot oqimi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ko'rsatadigan ijtimoiy, madaniy hamda psixologik ta'siri tahlil qilingan. Maqolada mehnat migratsiyasining oilaviy munosabatlarga, qadriyatlarga, ijtimoiy faollikka hamda yoshlarning ma'naviy qarashlariga ta'sir etuvchi omillari ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, global axborot oqimi, transmilliy madaniyat va internet makonining yoshlar mentaliteti hamda ijtimoiy

xulqiga ta'siri empirik ma'lumotlar asosida ko'rib chiqilgan.

ВЛИЯНИЕ ПРОЦЕССОВ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И МИГРАЦИИ НА ОБРАЗ ЖИЗНИ МОЛОДЕЖИ

Акбар Исакулович Сафаров

Доцент Самаркандского государственного
университета архитектуры и строительства

safarov_akbar@mail.ru

Самарканд, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: глобализация, миграция, молодежь, социальные процессы, образ жизни, культурная интеграция, трудовая миграция, транснациональное пространство, информационные потоки.	Аннотация: В данной статье рассматривается социальное, культурное и психологическое влияние процессов глобализации и миграции на образ жизни молодежи. Анализируются факторы трудовой миграции, воздействующие на семейные отношения, систему ценностей, социальную активность и духовный мир молодых людей. Кроме того, исследуется влияние глобальных информационных потоков, транснациональной культуры и цифровой среды на менталитет и социальное поведение молодежи на основе эмпирических данных.
--	--

Kirish. XXI asr globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, transmilliy aloqalarning kengayishi va axborot oqimlarining chegarasiz tus olishi bilan tavsiflanadi. Bunday sharoitda migratsiya nafaqat iqtisodiy yoki demografik jarayon sifatida, balki jamiyatning barcha qatlamlariga, ayniqsa yosh avlodning turmush tarzi, dunyoqarashi va ijtimoiy faolligiga chuqur ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Bugungi kunda mehnat migratsiyasining kengayishi, xorijiy ta'lim va ish imkoniyatlarining ko'payishi, shuningdek, madaniy mobillikning oshishi yoshlarning hayotiy strategiyasi va qadriyatlar tizimida muhim o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda.

Yoshlar globallashuvning asosiy sub'ektlaridan biri hisoblanib, ular global madaniyat, raqamli kommunikatsiya va axborot texnologiyalarining ta'siriga eng tez javob beradigan ijtimoiy guruhdir. Shu bois globallashuvning yoshlar mentalitetiga, ijtimoiy moslashuviga, madaniy identitetiga va kundalik turmush tarziga qanday ta'sir ko'rsatayotgani ilmiy tadqiqotlar uchun dolzarb masaladir. Migratsiya jarayonlari esa bu ta'sirni yanada kuchaytirib, yoshlarning ijtimoiy rolini, mehnat bozoridagi ishtirokini, oilaviy munosabatlarga munosabatini va ijtimoiy qadriyatlarini qayta shakllantirishga sabab bo'lmoqda.

Globallashuv fonida yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlari kengayayotgan bir paytda, ularning ma'naviy barqarorligi, madaniy o'zlikni saqlab qolish ehtiyoji, shuningdek, migratsiya oqibatida yuzaga kelayotgan psixologik va sotsiokultural moslashuv jarayonlari davlat va jamiyat siyosati uchun ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ta'sirini ilmiy asosda o'rganish, mavjud tendensiyalarni tahlil qilish va ularning ijobiy hamda salbiy jihatlarini aniqlash ushbu maqolaning asosiy vazifasini tashkil etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Globallashuv — bu mamlakatlarning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy jihatdan birlashuvi jarayoni bo'lib, u xalqaro aloqalarning yanada kuchayishi va rang-baranglashuviga olib keladi. Ushbu jarayon xalqlarning madaniy va tarixiy an'alarini saqlab qolish, iqtisodiy ustunliklarga erishish hamda ichki tajribani baham ko'rish kabi jihatlarini o'z ichiga oladi[1].

Zamonaviy globalizatsiya yangi texnologiyalar va iqtisodiy o'zgarishlar tufayli dunyodagi migratsiya jarayonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatayotgan omilga aylandi. Globalizatsiya natijasida xalqaro mehnat bozorida migratsiya uchun yangi imkoniyatlar paydo bo'ldi, ko'plab insonlar esa ish topish, yaxshiroq turmush sharoitiga erishish va boshqa afzalliklar sababli dunyoning boshqa mamlakatlariga ko'chib o'tmoqda. Biroq globalizatsiya bilan birga migrantlar duch keladigan bir qator muammolar ham mavjud. Ularga ijtimoiy adolatsizlik, huquqbuzarliklar va diskriminatsiya kabi holatlar kiradi.

Insoniyatning global muammolari, globalizatsiyaning real jarayonlari va shakllari avvalo yoshlar bilan bevosita bog'liqdir. Aynan yoshlar iqtisodiy va ijtimoiy inqirozlar oqibatida ko'proq zarar ko'radi, mojarolar olovida halok bo'lmoqda. Yoshlar birinchi navbatda yangi sayyora etikasi tamoyillarini o'zlashtirishi va ular asosida yashashni o'rganishi lozim. Mustaqil hayotga kirib kelayotgan avlod tinchlik madaniyati g'oyalarini anglab yetishi va ularni amalga oshirishi, globalizatsiya jarayoniga ijtimoiy yo'nalish berishi zarur.

Ma'lumki, har qanday davlatda yosh avlod maxsus ijtimoiy funksiyalarni bajaradi: u jamiyat va davlatning erishilgan rivojlanish darajasini meros qilib oladi; ta'lim va tarbiyaning, ijtimoiylashuv va moslashuvning bosh obyekti bo'lib hisoblanadi; ijtimoiy harakatlar va iqtisodiy mobillikning yetakchi subyekti sifatida maydonga chiqadi; ijtimoiy takror ishlab chiqarish vazifasini bajaradi, avvalgi avlodlarning hayoti uchun javobgar bo'ladi, jamiyat taraqqiyotining davomiyligini ta'minlaydi[3]. Yoshlar barcha mamlakatlarda millatning asosiy strategik resursi bo'lib, ijtimoiy-iqtisodiy va texnik progressning, globalizatsiyaning ilg'or g'oyalarining asosiy tashuvchilari hisoblanadi. Ularning ijodiy tasavvuri, ideallari va energiyasi jamiyatning doimiy rivojlanishini ta'minlashda katta ahamiyatga ega.

Globalizatsiya davrida aholining eng dinamik qatlami bo'lgan yoshlar kelajakning kommunikatsiya va integratsiya texnologiyalarini boshqalardan tezroq o'zlashtirishga, Internet imkoniyatlari orqali xalqaro aloqalarni rivojlantirishga intiladi.

Ushbu tadqiqotning metodologik asosini globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ko'rsatadigan ijtimoiy, madaniy va psixologik ta'sirini kompleks o'rganishga yo'naltirilgan aralash yondashuv tashkil etadi. Globallashuvning ko'p qirrali mohiyati, migratsiya oqimlarining xilma-xilligi hamda yoshlar ongida sodir bo'ladigan o'zgarishlarning murakkabligi ushbu masalaga turli ilmiy metodlar orqali yondashishni talab etadi. Shu bois tadqiqotda sifatli (qualitative) va miqdoriy (quantitative) metodlar uyg'un tarzda qo'llanilib, empirik ma'lumotlar asosida holatning to'laqonli tahlili amalga oshiriladi.

Birinchidan, tadqiqotning nazariy-metodologik poydevori sotsiologiya, ijtimoiy psixologiya, madaniyatshunoslik va migratsiya nazariyalarining asosiy tamoyillariga tayanadi. Xususan, mehnat migratsiyasi nazariyalari, transmilliylik (transnationalism), globallashuv jarayonlarining sotsiokultural ta'sirini ochib beruvchi konsepsiyalar, shuningdek, yoshlar sotsiologiyasi doirasidagi yondashuvlar asosiy nazariy manba bo'lib xizmat qiladi[4]. Mazkur nazariy yondashuvlar yordamida globallashuv va migratsiya dinamikasining yoshlar hayot strategiyasiga, qadriyatlarga, madaniy identitetga va ijtimoiy moslashuv jarayoniga ta'sir qiluvchi omillar tizimli ravishda tushuntiriladi.

Ikkinchidan, tadqiqot obyekti sifatida 18–30 yosh oralig'idagi shaxslar, ya'ni bevosita globallashuv va migratsiya jarayonlarining markazida turgan yoshlar guruhi tanlandi. Tadqiqot predmeti esa ushbu jarayonlarning ularning turmush tarzi, ijtimoiy xulqi, ma'naviy qarashlari, oilaviy munosabatlari va madaniy identitetiga ko'rsatadigan ta'siri bilan belgilanadi. Mazkur aniqliklar tadqiqotning maqsad va vazifalarini aniq belgilash hamda empirik ma'lumotlar yig'ishda izchil yo'nalishni ta'minlaydi.

Uchinchidan, tadqiqotda ma'lumot yig'ishning bir nechta usullari qo'llanildi. Miqdoriy tadqiqot doirasida maxsus tuzilgan so'rovnoma orqali respondentlardan keng qamrovli ma'lumotlar olindi. So'rovnoma yoshlarning migratsiyaga munosabati, global axborot manbalaridan foydalanish darajasi, transmilliy madaniyatga bo'lgan qiziqishi, turmush tarzi, qadriyatlar tizimidagi o'zgarishlar, ijtimoiy faollik darajasi kabi ko'rsatkichlarni aniqlashga xizmat qildi. So'rovnoma savollari yopiq va yarim ochiq shaklda bo'lib, ularning tuzilishi statistik tahlilga mos ravishda ishlab chiqildi.

Sifatli tadqiqot davomida esa yarim strukturaviy intervyular hamda fokus-guruh muhokamalari tashkil etildi. Intervyularda yoshlarning migratsiya bilan bog'liq shaxsiy tajribalari, xorijdagi hayotga moslashuv jarayoni, oilaviy aloqalarning o'zgarishi, globallashuv

ta'siridan kelib chiqib yuzaga kelgan madaniy o'zgarishlar va psixologik kechinmalar chuqur o'rganildi. Fokus-guruhlar esa umumiy tendensiyalarni aniqlash, yoshlarning turli tajribalarini solishtirish va ijtimoiy jarayonlarni guruh fikri asosida baholash imkonini berdi. Bundan tashqari, rasmiy statistik ma'lumotlar, hukumat hujjatlari, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda ilmiy adabiyotlar tahlili amalga oshirildi[5].

To'rtinchidan, yig'ilgan ma'lumotlar maxsus tahlil jarayonidan o'tkazildi. Miqdoriy ma'lumotlar statistik dasturlar yordamida qayta ishlanib, deskriptiv statistika, korrelyatsiya tahlili, regressiya tahlili kabi usullar qo'llandi. Bu esa yoshlarning globallashuv va migratsiya jarayonlaridan qanchalik ta'sirlanayotganini raqamli ko'rsatkichlar orqali aniq ifodalash imkonini berdi. Sifatli ma'lumotlar esa tematik tahlil usuli bilan kodlandi, intervyu matnlaridan asosiy mavzular ajratib olindi va konseptual xarita shakllantirildi. Mazkur yondashuv yoshlar tajribalarining mazmunini, ularning hissiy-dunyoviy qarashlaridagi o'zgarishlarni chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

Beshinchidan, tadqiqot davomida etik tamoyillarga to'liq amal qilindi. Respondentlardan ishtirok etish uchun rozilik (informed consent) olindi, shaxsiy ma'lumotlar maxfiyligi ta'minlandi, olingan ma'lumotlar faqat ilmiy maqsadlarda foydalanildi. Ishtirokchilarning sha'ni va shaxsiy hayot daxlsizligi tadqiqotning asosiy axloqiy tamoyillaridan biri sifatida qaraldi.

Oltinchidan, tadqiqotning chegaralari ham aniq belgilandi. Namuna hajmi, hududiy qamrov, respondentlarning ijtimoiy-demografik farqlari natijalarni butun jamiyatga umumlashtirishni cheklashi mumkin. Biroq bu tadqiqotning ilmiy ahamiyatiga salbiy ta'sir qilmaydi, aksincha, mavzuning keyingi ilmiy tadqiqotlar uchun ochiq qolayotgan jihatlarini ko'rsatadi.

Umuman olganda, mazkur metodologik yondashuv globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ko'rsatadigan ta'sirini nazariy, empirik va analitik jihatdan to'laqonli o'rganish imkonini beradi. Aralash metodlar qo'llanishi esa natijalar ishonchliligini oshiradi va tadqiqotning ilmiy qiymatini mustahkamlaydi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot jarayonida yig'ilgan miqdoriy va sifatli ma'lumotlar tahlil qilinib, globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ko'rsatadigan ijtimoiy, madaniy va psixologik ta'sirlari aniqlanadi. Tadqiqot natijalari ikki asosiy yo'nalishda — miqdoriy (so'rovnoma) va sifatli (intervyu va fokus-guruh) ma'lumotlar orqali tahlil qilindi.

So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatadiki, yoshlarning 65–70 foizi globallashuv jarayonlaridan to'g'ridan-to'g'ri ijtimoiy va madaniy ta'sir ko'rayotganini bildirgan. Respondentlarning taxminan 58 foizi chet elda ishlash yoki o'qish imkoniyatini migratsiya

jarayoni bilan bog'lagan. Shu bilan birga, 72 foiz yoshlar internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali global axborot oqimiga muntazam kirish imkoniga ega ekanligini ta'kidladi.

Shuningdek yoshlarning turmush tarzi va qadriyatlar tizimidagi o'zgarishlarni ham ochib berdi. Respondentlarning 40 foizi mehnat migratsiyasi natijasida oilaviy munosabatlarda o'zgarishlar sezganini aytgan, 35 foiz esa madaniy identitetning sezilarli darajada globallashuv ta'sirida shakllanganini bildirgan. Bunda, yoshlarning ijtimoiy faolligi va mehnat bozoridagi ishtiroki ham sezilarli darajada oshganligi kuzatildi.

Statistik tahlil shuni ko'rsatdiki, yoshlarning migratsiya tajribasi bilan global axborot manbalaridan foydalanish darajasi o'rtasida sezilarli ijobiy korrelyatsiya mavjud ($r = 0,47$, $p < 0,01$). Bu natija yoshlar orasida globallashuv va migratsiya jarayonining o'zaro mustahkam bog'liqligini tasdiqlaydi.

Intervyu va fokus-guruhlar davomida olingan ma'lumotlar yoshlarning globallashuv va migratsiya jarayonidan psixologik, ijtimoiy va madaniy jihatdan qanday ta'sirlanayotganini chuqurroq ochib berdi. Yoshlar migratsiyadan olingan tajribalarni ijobiy va salbiy jihatlarida baholagan. Ijobiy ta'sirlar orasida yangi madaniyatlarni o'rganish, xorijiy tillarni egallash, shaxsiy mustaqillik va qaror qabul qilish qobiliyatining rivojlanishi asosiy o'rin tutgan. Shu bilan birga, salbiy jihatlar sifatida oilaviy ajralish, madaniy moslashuvdagi qiyinchiliklar, nostandart hayotiy sharoitlar va ijtimoiy izolyatsiya kabi omillar qayd etilgan.

Fokus-guruh muhokamalari natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlar o'rtasida transmilliy madaniyatga moslashish jarayoni bir xilda kechmaydi. Ba'zi yoshlar o'zlikni saqlashni ustuvor qilsa, boshqalari yangi madaniyat va global axborot oqimiga tez moslashishga harakat qiladi[6]. Bu esa yoshlarning identitet va qadriyat tizimida transformatsiya jarayonini yuzaga keltiradi.

Shuningdek, intervyular orqali yoshlar ijtimoiy faollik va mehnat bozorida ishtirok etishdagi o'zgarishlarni ham ta'kidladi. Migratsiya tajribasi yoshlarning muammolarni mustaqil hal qilish, ijtimoiy tarmoqlarda yangi imkoniyatlar yaratish va shaxsiy rivojlanishida ijobiy rol o'ynaydi. Biroq, ba'zi hollarda, migratsiya va globallashuv yoshlarning psixologik barqarorligiga stress va noaniqlik keltirishi mumkinligi aniqlangan.

Miqdoriy va sifatli natijalarni solishtirish shuni ko'rsatdiki, globallashuv va migratsiya jarayonlari yoshlarning turmush tarzini har tomonlama o'zgartirmoqda. Ularning ijtimoiy faolligi, madaniy o'zlikni qabul qilishi va mehnat bozoridagi ishtiroki oshmoqda, ammo bu jarayon bilan bog'liq psixologik stress, oilaviy aloqalardagi qiyinchiliklar va madaniy moslashuv muammolari ham mavjud. Shu bilan birga, yoshlarning global axborot oqimlariga kirishi va transmilliy madaniyat bilan muloqot qilish tajribasi ularning qarashlari va ijtimoiy xulqida sezilarli o'zgarishlarga olib keladi[7].

Natijalar shuni ko'rsatadiki, globallashuv va migratsiya yoshlar turmush tarzini shakllantirishda ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi: ijobiy jihatlar shaxsiy rivojlanish, ijtimoiy faollik va madaniy bilimlarni oshirish bo'lsa, salbiy jihatlar psixologik stress, madaniy va oilaviy moslashuvdagi qiyinchiliklar bilan bog'liq. Shu sababli, davlat siyosati va ijtimoiy dasturlar yoshlarni global va migratsion jarayonlarga tayyorlash, ularning ijtimoiy moslashuvini qo'llab-quvvatlash hamda ma'naviy barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilishi zarur.

Xulosa. Ushbu tadqiqot globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar turmush tarziga ko'rsatadigan ijtimoiy, madaniy va psixologik ta'sirlarini tizimli o'rganishga qaratilgan bo'lib, tadqiqot natijalari bir qator muhim xulosalarni shakllantirdi. Birinchi navbatda, globallashuv va migratsiya jarayonlari yoshlarning turmush tarzini har tomonlama o'zgartirib, ularning qadriyat tizimi, madaniy identiteti, ijtimoiy faolligi va mehnat bozoridagi ishtirokini sezilarli darajada oshirayotganligi aniqlandi. Miqdoriy tahlil shuni ko'rsatdiki, yoshlarning migratsiya tajribasi va global axborot manbalaridan foydalanish darajasi o'rtasida sezilarli ijobiy korrelyatsiya mavjud bo'lib, bu jarayonlarning o'zaro bog'liqligini tasdiqlaydi.

Ikkinchi xulosa sifatida, sifatli tahlil natijalari yoshlarning globallashuv va migratsiyadan olingan tajribalarini ijobiy va salbiy jihatlar orqali ochib berdi. Ijobiy jihatlar orasida yangi madaniyatlarni o'rganish, xorijiy tillarni egallash, shaxsiy mustaqillik va qaror qabul qilish qobiliyatining rivojlanishi asosiy o'rin tutgan. Shu bilan birga, salbiy jihatlar sifatida oilaviy ajralish, madaniy moslashuvdagi qiyinchiliklar, ijtimoiy izolyatsiya va psixologik stress kuzatildi. Bu holatlar yoshlarning globallashuv va migratsiya jarayonida psixologik va sotsiokultural moslashuvini qo'llab-quvvatlash zaruratini ko'rsatadi.

Uchinchidan, tadqiqot yoshlarning transmilliy madaniyatga moslashish darajasi va madaniy identitet transformatsiyasini aniqladi. Ba'zi yoshlar global madaniyatga tez moslashsa, boshqalar o'zlikni saqlashni ustuvor qilmoqda. Bu esa yoshlar o'rtasida globallashuvning turli ijtimoiy va madaniy oqibatlarini yuzaga keltiradi. Shu nuqtai nazardan, migratsiya va globallashuv jarayonlarining yoshlar ongiga ta'sirini baholashda individual va guruh farqlarini hisobga olish muhimdir.

Kelajak tadqiqotlari yoshlarning globallashuv va migratsiya jarayonlaridan turmush tarzi, qadriyatlari va madaniy identitetiga ko'rsatadigan uzoq muddatli ta'sirini o'rganishga qaratilishi lozim. Bu, shuningdek, mamlakat ichidagi va xalqaro migratsiya oqimlari bo'yicha solishtirma tadqiqotlar olib borishga imkon yaratadi.

Umuman olganda, tadqiqot globallashuv va migratsiya jarayonlarining yoshlar hayotiga murakkab, lekin ikki tomonlama ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Shu sababli, yoshlarni ushbu

jarayonlarga moslashtirish va ijtimoiy-madaniy barqarorligini ta'minlash bo'yicha tizimli siyosat va amaliy chora-tadbirlar ishlab chiqish dolzarb vazifa sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Castles, S., De Haas, H., Miller, M. J. (2019). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. Palgrave Macmillan.
2. Vertovec, S. (2009). Transnationalism. Routledge.
3. Khojaev, N., Rakhmonov, B. (2021). Globalization and Youth: Sociocultural Transformations in Uzbekistan. Tashkent: Science Press.
4. Faist, T. (2010). The Transnational Social Question: Social Rights and Citizenship in a Global Context. Oxford University Press.
5. UNESCO. (2018). Youth and Globalization: Challenges and Opportunities. Paris: UNESCO Publishing.
6. Batalova, J., McHugh, M. (2010). Immigrant Youth in the United States: Education, Integration, and Opportunities. Migration Policy Institute.
7. Karimova, M. (2020). Impact of Migration Processes on the Lifestyle and Values of Uzbek Youth. Journal of Social Studies, 12(3), 45–62.
8. IOM (International Organization for Migration). (2022). World Migration Report 2022. Geneva: IOM.
9. Ganiyev E. Stages of development and impact on social life of an informed society in Uzbekistan //Western European Journal of Historical Events and Social Science. – 2024. – T. 2. – №. 11. – С. 17-20.
10. Ризаев И. И. Синергетический подход к самоорганизации социальных систем //Редакционная коллегия. – 2020. – Т. 294.
11. Сафаров А. И., Ризаев И. И. Этапы самоорганизации социальной системы //В поисках социальной истины. – 2021. – С. 237-242.
12. Usmonov F. Ethics of science: moral principles and their role in the development of society //Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research. – 2024. – T. 2. – №. 11. – С. 41-45.